

БЛОГ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ТА КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Ольга ДОЛГУШЕВА

кандидат філологічних наук, доцент

Центральноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка

вул. Шевченка, 1, м. Кропивницький

ORCID: 0000-0001-9558-5846

dolgusheva@ukr.net

Вікторія КОЧУБЕЙ

кандидат філологічних наук, доцент

Центральноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка

вул. Шевченка, 1, м. Кропивницький

ORCID: 0000-0003-0015-6884

vikochubei@ukr.net

У статті розглядаються лінгводидактичні особливості англомовного блогу як засобу формування цифрової грамотності та мовленнєвої компетентності учнів загальної середньої освіти. Актуальність дослідження зумовлюється потребою ґрунтовнішого вивчення питання ролі блог-технологій у розвитку іншомовних умінь онлайн-взаємодії та вдосконаленні цифрових навичок здобувачів освіти. Метою статті є визначення мовних особливостей блогів та їхнього дидактичного потенціалу в галузі навчання англійської мови.

Навчальні програми для закладів загальної середньої освіти зазначають, що опанування іноземної мови здійснюється через набуття низки вмінь, у тому числі в межах інформаційно-цифрової компетентності, зокрема здатності вивчати іноземну мову з використанням спеціальних програмних засобів, соціальних мереж, спілкуватися іноземною мовою з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, створювати цифрові продукти іноземними мовами, взаємодіяти й співпрацювати онлайн.

У контексті вимог програм блог як жанр Інтернет-комунікації стає засобом формування мовленнєвої компетентності загалом та онлайн-взаємодії зокрема. Залучення блогів в освітній процес з іноземної мови спрямоване на організацію й адміністрування самого навчального процесу, удосконалення цифрової грамотності, розвиток мовних навичок, формування комунікативних умінь у блогінгу як форми онлайн-взаємодії та підвищення рівня мотивації до вивчення іноземної

мови. Із метою забезпечення систематичності та послідовності навчання учнів іншомовній онлайн-взаємодії доцільно дотримуватися таких етапів роботи з використанням блогів, як удосконалення цифрових навичок учнів і засвоєння ними правил мережевого спілкування, навчання комунікативних стратегій створення коментарів до дописів та їх мовно-стилістичного оформлення і навчання створенню власних блогових дописів як писемних текстових повідомлень, що характеризуються цілісністю і зв'язністю, логічністю викладення думок, апеляцією до читацької аудиторії, наявністю невербального (аудіовізуального) супроводу, інтертекстуальністю.

Ключові слова: блог, Інтернет-комунікація, комунікативні вміння англійської мови, онлайн-взаємодія, цифрова грамотність.

BLOG AS A TOOL OF FOSTERING DIGITAL LITERACY AND COMMUNICATIVE SKILLS OF SECONDARY SCHOOL EFL LEARNERS

Olha DOLHUSHEVA

*Candidate of Philological Sciences, Docent
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
1 Shevchenko str., Kropyvnytskyi
ORCID: 0000-0001-9558-5846
dolgusheva@ukr.net*

Viktoriia KOCHUBEI

*Candidate of Philological Sciences, Docent
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
1 Shevchenko str., Kropyvnytskyi
ORCID: 0000-0003-0015-6884
vikochubei@ukr.net*

The paper addresses the issue of linguistic and didactic peculiarities of English blogs as a tool of forming EFL secondary school learners' digital literacy and communicative competence. The acuteness of this research is determined by the necessity to make further exploration of the role of blog-technologies in enhancing students' digital habits and fostering online interactive skills. The objective of the paper is to define language features of English blogs and to outline the ways blogs can be used in EFL teaching.

Ukrainian national secondary school curricula indicate that a foreign language speech competence is achieved through acquisition of a number of skills, including the ones that are gained within informational and digital sphere that include the ability to learn a foreign language with the help of computer programs and social networks, to interact via informational-communicative technologies, to design foreign language digital products, to conduct a goal-oriented online communication etc.

The above mentioned program requirements give reasons to state that an English blog can be viewed as a tool of fostering an overall foreign language speech competence including the skills of an online interaction. Incorporating blogs in the instructional service aims at managing and administering the educational process, improving EFL learners' digital literacy, developing lexical and grammatical knowledge and habits, enhancing communicative skills of online blogging interaction and increasing motivation in a foreign language acquisition.

In order to provide a systemic and successive teaching online interaction to secondary school students it is reasonable to stick to the following sequence of blog activities: teaching netiquette and enlarging the set of digital skills; teaching communicative strategies in commenting blog posts and linguistic framing of commentaries per se; teaching designing individual and group blog posts as coherent and cohesive texts that appeal to the reading audience and include audio-visual content and hyperlinks.

Key words: *blog, Internet-communication, EFL language and speech skills, online interaction, digital literacy.*

Постановка проблеми. У ХХІ ст. вітчизняна освіта зазнає значних змін у філософії навчання, змісті освітніх компонентів, організації навчального процесу, засобах навчання тощо. Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій значною мірою сприяє розширенню спектру дидактичних засобів, які спрямовані на підвищення ефективності формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти за умов як очного, так і дистанційного чи гібридного навчання. Блог як інформаційно-освітній ресурс та один із провідних жанрів Інтернет-комунікації є одним із таких засобів, дидактичний потенціал якого потребує дедалі глибшого вивчення. Саме цим і зумовлюється актуальність цієї розвідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на те, що онлайн-взаємодію (online interaction) було визначено окремим умінням у парадигмі інтеракційних видів мовленнєвої діяльності [21], блог у цій роботі розглядається як один із засобів його формування.

В останнє десятиліття блог ставав предметом розгляду науковців різних галузей. Приміром, жанрова специфіка блогів привертала увагу О. Гомотюк, Л. Біловус, Н. Яблонської та О. Васильків [5]. М. Гаталяк, Г. Крижанівська [2] вивчали особливості блогу як Інтернет-жанру та гіпержанру Інтернет-комунікації [9]. Лінгвістичні складники текстів блогів були у центрі уваги О. Матковської [10], Г. Сидорук [16], С. Гнатишин [4]. Питання блог-технологій у навчальному процесі висвітлювалися у роботах О. Жовнич [8], М. Балдеа (M. Bâldea), А. Майєр (A. Maier), О. Сіміонеску (O. Simionescu) [18], А. Кемпбелла (A. Campbell) [20], Н. Лестарі (N. Lestari) [24]. До питання про культурологічний вимір блогів звертався М. Бугайов [1] та інші дослідники.

Складники цифрової грамотності, формуванню якої також сприяють блоги, окреслено у публікаціях Ю. Орал (U. Oral) [27], Ш. Містретти (Sh. Mistretta) [26], М. Хейтмайєр (M. Heitmayer) та Р. Шіммелпфеніг (R. Schimmelpfennig) [23].

Водночас питання ролі блог-технологій у формуванні вмінь онлайн-взаємодії та вдосконалення цифрової грамотності залишається вкрай актуальним і потребує детальнішого вивчення.

Метою статті є визначення лінгводидактичних особливостей англomовного блогу як засобу формування цифрової грамотності й мовленнєвої компетентності учнів закладів загальної середньої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні засоби комунікації потребують від людини набуття вмінь іншомовної онлайн-взаємодії з дотриманням певних норм і правил мовленнєвої поведінки, цифрових навичок користування розмаїттям онлайн-інструментів, у тому числі з метою провадження навчального процесу з іноземної мови. Як зазначено в модельній навчальній програмі, спілкування є життєвою компетентністю, що уможливорює обмін інформацією, ідеями, а його ефективність, окрім мовного інвентаря (лексичного, граматичного), передбачає уміння реалізації бажаного прагматичного наміру. Базові вміння у межах компетентності «спілкування» у галузі іноземних мов передбачають використання відповідної мови та реєстру для контексту, продуктивної участі в розмові й ведення бесіди [13, с. 5].

Починаючи з першого класу опанування іноземної мови здійснюється через набуття вмінь, у тому числі в межах інформаційно-цифрової компетентності, а саме: уміння вивчати іноземну мову з використанням спеціальних програмних засобів, ігор, соціальних мереж, спілкуватися іноземною мовою з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, створювати інформаційні продукти іноземними мовами та готовність дотримуватися мережевого етикету [17, с. 19].

Формування самих мовленнєвих умінь онлайн-взаємодії іноземною мовою (онлайн-спілкування та дискусія, цілеспрямована онлайн-співпраця тощо) зумовлене специфікою сучасного процесу соціальної комунікації. Наприклад, програмою передбачено, що після завершення перших двох років навчання учні повинні вміти розміщувати прості онлайн-вітання з елементарними формульними виразами, розміщувати онлайн прості короткі твердження про себе, якщо їх можна вибрати з меню та/або скористатися онлайн-перекладачем, робити вибір зі спадного меню під час замовлення онлайн або заповнювати анкети за наявності візуальної опори [17, с. 28].

Закінчуючи основну школу, школярі мають продемонструвати вміння розміщувати прості дописи на знайомі теми під час онлайн-дискусій, готуючи завчасно текст і використовуючи онлайн-інструменти, публікувати дописи в мережі Інтернет, співпрацювати та взаємодіяти з групою/партнером онлайн, реєструватися на навчальний курс чи екскурсію тощо [13; 15].

Удосконалення мовленнєвої компетентності в онлайн-взаємодії англійської мови продовжується і в старшій школі. Арсенал комунікативних умінь поповнюється умінням співпрацювати онлайн у групі з метою виконання завдання, розробляючи та аргументуючи пропозиції, залагоджуючи можливі непорозуміння, пов'язувати власні дописи з тими, що передували їм у гілці за допомогою модератора, тощо [14, с. 19].

У контексті зазначених програмових вимог до навичок і вмінь онлайн-інтеракції блог як жанр англomовної онлайн-взаємодії стає засобом формування мовленнєвої компетентності учнів з огляду на лінгводидактичну специфіку.

Сьогодні з-поміж майже двох мільйонів вебсайтів від чверті до третини становлять саме блоги. Щомісяця лише на одній із платформ (WordPress) з'являється приблизно 70 млн блогів, більшість з яких створено англійською мовою [22; 25].

За словником Merriam-Webster блог – це вебсайт, на якому публікуються онлайн-дописи з певної теми, особистісні міркування, коментарі, що часто уміщують гіперпосилання та супроводжуються відео- і фотоматеріалами (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/blog>). У Кембриджському словнику блог визначається як періодичний виклад новин, думок, міркувань, точок зору користувачів, що викладені в мережу Інтернет для публічного доступу, у яких текстовий матеріал доповнено візуальним супроводом (<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/blog>). Як демонструють зазначені дефініції, дописи у блозі мають регулярний характер, що наближає його до щоденника та водночас відрізняється від нього спрямованістю на велику відкриту аудиторію та широке обговорення, дотриманням блогівого етикету (нетикету) [5].

Розмаїття форм блогів спонукає дослідників розглядати їх у рамках кількох парадигм: жанрової, функціональної, стилістичної тощо. За О. Жигаліною блог тлумачиться як гіпержанр Інтернет-комунікації, що є модифікованою, часто оновлюваною Інтернет-сторінкою, яка вміщує датовані записи у вербальному й аудіовізуальному форматі і надає можливість читачам висловлюватися за запропонованою темою поста через розміщення коментаря [7, с. 211]. На відміну від власне мовленнєвих жанрів Інтернет-жанрам властиві складніша структура, більша кількість форматів текстових та гіпертекстових утворень, тому сама жанрова парадигма є ширшою за систему мовленнєвих жанрів.

Щодо визначальних рис самих текстів блогів зазначимо, що вони розглядаються з кількох дослідницьких перспектив; для нашої розвідки важливим є розгляд композиційно-структурної, функціональної та лінгвостилістичної специфіки англomовних текстів жанру блогу. Кожний блог-пост обов'язково має вихідні дані дати й часу розміщення допису, гіперпосилання на авторську (домашню) сторінку та слот для коментарів. Розташування блогів у зворотному хронологічному порядку зумовлює очікування оновлень (*expectation of updates*), а посилання й коментарі виконують функції об'єднання окремих читачів у спільноту. Інтертекстуальність та мультимодальність текстів блогів реалізуються також шляхом розміщення вбудованого аудіовізуального контенту, графічних елементів, емотиконів й емодзі тощо, а наявність внутрішньотекстових гіперпосилань на інші Інтернет-ресурси розширює змістовий компонент дописів.

Поєднання письмової та усної форм спілкування є однією з визначальних стильових рис блогу і зумовлює його лінгвістичну специфіку. Оскільки у блогах персоналізованість автора є доволі виразною, у своїх постах дописувачі вдаються до вживання емоційно забарвленої лексики, фразеологічних і сленгових виразів,

колоквіалізмів тощо. Широке використання синонімів притаманне блогам за схожою тематикою. Приміром, у мандрівних блогах, мета яких – проінформувати читачів про принади певних місцевостей та авторське враження від відвідування, зустрічаються низки синонімічних пар. Наприклад, у блозі Hey Ciara «Things To Know Before Visiting Tulum» наявні такі: *selection-choice*, *timeframe-duration*, *currency-money*, *booking-reservation*, *haggle-negotiate* тощо (<https://heyciara.com/things-to-know-before-visiting-tulum/>).

Епітетні й оціночні конструкції також сприяють розкриттю індивідуальності авторів персональних блогів і дають можливість читачам оцінити вподобання дописувача у певних сферах, приміром *unforgettable vacation*, *gorgeous changing fall foliage*, *spectacular mountain view* (Family Focus Blog «Roamstead Review: Cabins In Tennessee Smoky Mountains», <https://familyfocusblog.com/roamstead-review-cabins-in-tennessee-smoky-mountains/>).

Завдяки тому, що блоги мають щоденниковий формат, у дописах переважають граматичні структури у теперішньому часі (вибір часових форм, звісно, залежить від тематики, змісту й мети блогів, авторського бачення та інших чинників).

Виразною ознакою текстів блогів та інших текстів онлайн-комунікації є наявність аббревіатур та акронімів, наприклад: *FYI – For your information*, *FB – Facebook*, *SFW – Safe for work*, *GRAS – Generally recognised as safe* [19]. У такий спосіб процес онлайн-спілкування є відповідником усної форми комунікації [16, с. 128]. Наявність риторичних та прямих питань, у тому числі еліптичних, інших звернень до аудиторії демонструє орієнтованість на читачів із метою заохочення їх до активної взаємодії, наприклад: *Ready to take the next step? Unlock MyFitnessPal Premium to access custom goal settings, quick-log recipes, and guided plans from a registered dietitian. Premium users are 65% more likely to reach their weight loss goals!* (My Fitness Pal «7 Fall Activities That Help Burn Calories». <https://blog.myfitnesspal.com/fall-activities-that-help-burn-calories/>).

Для акцентування уваги читачів автори блогів часто використовують прийом виділення ключових елементів великими літерами («*But we don't need to change who we are, BLACK HAIR IS BEAUTIFUL AND BIG and should not be changed*» (Gianna & Gemini «A (short) Recommendation List of HIGHLY Loved Books By Me that You Should Read During this Pandemic!!!» <https://giannaandgemini.wordpress.com/2020/03/27/list-of-loved-books-by-me-that-you-should-read-during-pandemic/>). Емоційність вербальних компонентів посилюється невербальними (емодзі та емотиконами), адже візуальне сприйняття, що передує читанню тексту, впливає на сприйняття самого змісту повідомлення та задає емоційний тон допису.

Правила Інтернет-спілкування передбачають дотримання мережевого етикету (нетикету). Через відсутність в онлайн-комунікації певних невербальних компонентів, притаманних безпосередній усній взаємодії, як-от міміка, жести, інтонація, аби запобігти непорозумінню було запроваджено низку соціальних норм, що регулюють спосіб взаємодії людей у цифрових контекстах [23]. За Вірджінією Ші (Virginia Shea), яка систематизувала правила поведінки у процесі

вебспілкування, мережевий етикет передбачає дотримання тих самих норм поведінки в Інтернеті, яких дотримуються у реальному житті, попри те, що спілкування опосередковано цифровими технологіями [28]. Зокрема, соціальний контекст такої комунікації включає уникнення конфліктів та демонстрації власної переваги над співрозмовником, дотримання поважного ставлення до особистого простору, точки зору співбесідника та толерування певних помилок чи огріхів. Мовний контекст нетикету зобов'язує користувачів не вдаватися до неприпустимої лексики, образливих висловлювань, недбалого орфографічного, синтаксичного й пунктуаційного оформлення допису чи коментаря до нього, неточностей у змісті повідомлення тощо. Сучасні рекомендації дещо розширили перелік основних правил, включивши такі пункти, як уникання великої кількості емодзі й емотиконів, сленгових виразів, плагіату та дублювання повідомлень.

Функціональну специфіку блогів науковці визначають з огляду на їхню роль в Інтернет-комунікації. О. Жовнич зауважує, що блоги сприяють самовираженню та самовдосконаленню особистості, установленню та підтримці соціальних зав'язків, створенню майданчику для розваги чи психологічного впливу [8]. За аналогією зі ЗМІ блоги орієнтовані також і на інформування читацької аудиторії, формування громадської думки й актуалізацію ціннісних орієнтирів, визначаючи ставлення членів спільноти до певних подій чи явищ. Окрему групу утворюють блоги, котрі виконують освітню й навчальну функції (блоги вчителів, навчальних курсів тощо).

Отже, блог є одним з основних жанрів Інтернет-комунікації, який вирізняється поєднанням письмової та усної форм спілкування, яскраво вираженою персоналізованістю автора, визначеним образом реципієнта, спрямованістю на відкрите спілкування з аудиторією, рівноправністю учасників взаємодії. Серед особливостей структури і мовної організації текстів англійських блогів можна виділити такі: невеликий обсяг дописів, широке використання аббревіатур та акронімів, політкоректних висловлювань, стилістичних засобів виразності, мультимодальність та інтертекстуальність.

Зазначені характеристики англійських блогів роблять їх засобом формування цифрової грамотності та розвитку мовних навичок і мовленнєвих умінь здобувачів іншомовної освіти. До складу цифрової компетентності, на думку О. Мирошніченко, входять інформаційно-пошукова компетентність, онлайн-комунікативна компетентність та безпекова технічна компетентність [11]. Г. Генсерук додає до цього переліку споживчу компетентність, яка важлива саме для провадження освітньої діяльності, а саме здатність ефективно використовувати цифрові технології та ресурси для набуття знань і вдосконалення вмінь та навичок учителя з орієнтації у цифровому середовищі, пошуку, відбору та оцінки цифрового контенту, використання цифрових інструментів для управління навчальним процесом тощо [3].

Водночас набута цифрова грамотність самих здобувачів іншомовної освіти здатна забезпечити успішне оволодіння мовними і мовленнєвими компетентностями англійської мови загалом та в онлайн-інтерації зокрема.

Розгляд можливостей використання блог-технологій для формування комунікативних умінь англійської мови у різних видах мовленнєвої діяльності дає підстави визначити такі аспекти їх залучення в освітній процес: блог як інструмент для організації навчального процесу з англійської мови; блог стає майданчиком для проведення онлайн-дискусій серед учнівської групи на основі дописів, розміщених учителем чи учнями на блогових Інтернет-платформах [6]. Прикладне застосування блогів у роботі вчителя англійської мови охоплює кілька аспектів.

По-перше, через різноманітні форми роботи з блогами доцільно здійснювати розвиток мовних навичок та вмінь мовлення школярів. Наприклад, через блог учитель може моделювати комунікативні ситуації, наближені до реальних обставин спілкування. Зазвичай із такою метою створюються блоги вчителів, які скеровують роботу учнів із здобуття знань, формування мовленнєвих вмінь і цифрових навичок; учнівські блоги (персональні), де вони розміщують власні дописи відповідно до завдань учителя з тем ситуативного спілкування, що опановуються в курсі англійської мови; блоги класу (групи) як майданчик для онлайн-співпраці, демонстрації спільних проєктів та інших досягнень, фотографій і відеозаписів тощо.

На сторінках свого блогу вчитель, як правило, публікує інформаційно-дидактичні матеріали у різних форматах, посилання на корисні навчальні ресурси, твори для позаурочного читання, посилання на онлайн-заходи (віртуальні мандрівки чи екскурсії, конкурси, розмовні клуби тощо). Такий формат ведення блогів передбачає і залучення учнів до онлайн-взаємодії. Приміром, після пояснення розміщеного нового мовного чи мовленнєвого матеріалу наставник може запропонувати спершу прокоментувати допис із використанням актуального лексичного та/чи граматичного інвентаря. Наступним етапом може стати розміщення кількома учнями власних постів, створених відповідно до заданих параметрів (критеріїв), та ініціювання їх обговорення (коментування) однокласниками. Після завершення вивчення теми учнів доцільно заохотити до розроблення групового творчого проєкту з використанням цифрових інструментів, який поєднує створення текстового і візуального контенту, його усну презентацію, обговорення чи дискусію.

По-друге, зазначимо, що робота з блогами у процесі навчання англійської мови водночас здатна підвищити інтерес до вивчення іноземної мови, адже створення цифрових продуктів та розміщення їх у мережі Інтернет із відкритим доступом налаштовують школярів до більш відповідального ставлення до змістового наповнення постів чи коментарів, правильності їх лексико-графічного, синтаксичного й пунктуаційного оформлення тощо. До того ж сама можливість користуватися гаджетом є одним із чинників підвищення мотивації. Наприклад, під час опанування теми учні можуть самостійно відстежувати власні навчальні досягнення за допомогою онлайн-ресурсу app.smalltalk2.me. На думку М. Міхно і С. Золотової, підвищенню мотивації до оволодіння іноземної мови з використанням блог-технологій сприяють візуальне оформлення інтерфейсу блогів та зручність

у користуванні цим інструментом [12, с. 48]. Відповідно, з метою усунення труднощів у роботі учнів з блогами вчитель має відповідально підійти до стилю його оформлення, створення шаблонів дописів і коментарів та зручної навігації.

По-третє, у навчальному процесі з англійської мови блог є інструментом адміністрування, а саме створення віртуального освітнього простору для вчителя й здобувачів освіти, де зберігаються необхідні навчальні матеріали з легким доступом до них кожного учасника освітнього процесу, що інтенсифікує розвиток навчальної автономії. Школярі можуть самостійно керувати власною навчальною діяльністю, здійснюючи пошук потрібної інформації, критично її осмислюючи, взаємодіючи з іншими користувачами тощо. Робота з блогом на регулярній основі сприяє системності й більшій ефективності набуття комунікативної компетентності.

Тож послідовність формування мовленнєвих умінь в онлайн-взаємодії англійської мови має передбачати такі етапи: *навчання нетикету і вдосконалення цифрових навичок* (ознайомлення з правилами мережевого спілкування, мовні й мовленнєві вправи для засвоєння рекомендацій і порад комунікативної поведінки в Інтернет-просторі, міжкультурної взаємодії, практичні завдання з дотримання цифрової безпеки, технічних навичок створення цифрових продуктів); *навчання комунікативних стратегій створення коментарів* до дописів та їх мовного оформлення (мовні вправи для автоматизації дій із мовленнєвими кліше, лексикою, граматичними структурами, мовленнєві вправи для формування умінь висловлювати згоду чи незгоду, аргументації власної позиції тощо); *навчання створення власних блогових дописів* (вправи і завдання для актуалізації навичок уживання лексичного і граматичного інвентарю з метою досягнення комунікативних цілей, уживання засобів міжфразового зв'язку для забезпечення логічності й цілісності повідомлення, вправи для формування умінь писемного продукування текстів різних жанрів, визначених навчальною програмою, тощо).

Висновки й перспективи подальшого дослідження. У результаті проведеного дослідження можемо зробити такі висновки. Блог є одним із провідних жанрів Інтернет-комунікації, який характеризується такими ознаками: персоналізованістю автора, поєднанням ознак письмової та усної форм комунікації, визначеним образом реципієнта-читача та спрямованістю на відкрите спілкування з аудиторією, рівноправністю учасників спілкування.

Використання блогів у галузі іншомовної освіти розширює спектр навчальних можливостей у таких параметрах: тексти англійських блогів є матеріалом, на основі яких здійснюється удосконалення мовних навичок англійської мови та вмінь у рецептивних, продуктивних, інтеракційних видах мовленнєвої діяльності; блог є одним із засобів організації навчального процесу з іноземної мови як для аудиторного, так і дистанційного формату через активне використання блогів учителів для розміщення навчальних матеріалів і завдань, залучення школярів до безпосередньої комунікації у вигляді публікації дописів, коментарів тощо, залучення учнів до оцінювання власних робіт (дописів) та робіт однокласників,

здійснення рефлексії здобувачів освіти щодо власних навчальних досягнень, підвищення мотивації учнів до вивчення англійської мови.

Перспектива подальших досліджень убачається нами у розробленні практичних методичних рекомендацій для формування блогінгу як комунікативного вміння в онлайн-взаємодії англійської мови учнів закладів загальної середньої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бугайов М.В. Соціокультурний феномен блогів: культурологічний вимір : дис. ... докт. філософії. Київ, 2023. 198 с. URL: https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5279/Бугайов_М_В_Дисертація.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 11.01.2024).

2. Гаталяк М. Особливості блогу як Інтернет-жанру. *English for Specific Purposes. Збірник наукових тез*. 2017. Вип. 4. С. 29–35. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/5990/2/7.pdf> (дата звернення: 28.12.2023).

3. Генсерук Г. Цифрова компетентність як одна з професійно значущих компетентностей майбутніх учителів. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2019. Вип. 6. С. 8–16. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2019.6.816> (дата звернення: 05.01.2024).

4. Гнатишин С. Жанрово-стилістичні особливості блогів. *Українська професійна мова: історія і сучасність* : збірник матеріалів III регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 60-річчю Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського. Тернопіль : ТДМУ, 2017. С. 26–28. URL: <https://repository.tdmu.edu.ua/bitstream/handle/1/8525/Збірник.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=26> (дата звернення: 10.01.2024).

5. Гомотюк О.Є., Біловус Л.І., Яблонська Н.М., Васильків О.В. Блог як мовленнєвий жанр: еволюція епістолярного жанру. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2021. № 17. URL: <https://periodicals.karazin.ua/sc/article/view/17956> (дата звернення: 25.10.2023).

6. Долгушева О.В., Остапенко А.С. Застосування блог-технології у навчальному процесі з англійської мови. *Збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції «Слово в сучасній науковій парадигмі: євроінтеграційний контекст»*, 30 листопада 2023 р. Кропивницький, 2023. С. 132–137.

7. Жигаліна О.О. Блог як гіпержанр Інтернет-комунікації. *Психолінгвістика*. 2009. Вип. 4. С. 210–216.

8. Жовнич О. Блог-технології як засіб оптимізації процесу формування англійського писемного спілкування майбутніх журналістів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2016. Вип. 44. С. 318–321.

9. Крижанівська Г.Т. Блог як жанр Інтернет-комунікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2022. № 53. Т. 1. С. 77–81.

10. Матковська О. Перспективи лінгвістичних досліджень блогів. *Людина. Комп'ютер. Комунікація*. Львів : Львівська політехніка, 2015. С. 128–131.

11. Мирошниченко О. Зміст і структура цифрової компетентності майбутніх педагогів закладів вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 70. Т. 3. С. 119–123. Міхно С.В., Золотова С.Г. Формування творчої самостійності студентів засобами іншомовного письма. *Філологічні трактати*. 2021. Т. 13. № 2. С. 44–51. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/87697/1/Mikhno_Ftrk_2_2021.pdf (дата звернення: 15.12.2023).
13. Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти / І.М. Зимомря та ін. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetar.z.2022/Inozemni.movu.5-9-kl/Inoz.mov.5-9-kl.Zyomrya.ta.in.14.07.pdf> (дата звернення: 10.08.2023).
14. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов, 10–11 класи. *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf> (дата звернення: 29.09.2023).
15. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов, 5–9 класи : Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf> (дата звернення: 11.08.2023).
16. Сидорук Г.І. Сучасні способи компресії лексичних одиниць в Інтернет-просторі. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2015. Вип. 225. С. 125–131.
17. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О.Я. 1–2 клас : Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743–22. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Savchenko.pdf> (дата звернення: 10.08.2023).
18. Bâldea, M., Maier, A., Simionescu, O. Using Blogs as a Communication Tool for Teaching Students in the Architecture Design Studio. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2015. № 191. P. 2758–2762. URL: https://www.researchgate.net/publication/282496289_Using_Blogs_as_a_Communication_tool_for_Teaching_Students_in_the_Architecture_Design_Studio (дата звернення: 17.11.2023).
19. Benjamine, C. 2024's most used internet abbreviations for tweeting and texting. Preply. URL: <https://preply.com/en/blog/the-most-used-internet-abbreviations-for-texting-and-tweeting/>. Updated January 7, 2024 (дата звернення: 09.01.2024).
20. Campbell, A P. Weblogs for Use with ESL Classes. *The Internet TESL Journal*. 2003. Vol. IX. № 2, February. P. 33–35. URL: <http://iteslj.org/Techniques/Campbell-Weblogs.html> (дата звернення: 27.12.2023).
21. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion volume with new descriptors. Council of Europe, 2018. URL:

<https://rm.coe.int/cefr-companion-volumewith-new-descriptors-2018/1680787989> (дата звернення: 08.01.2024).

22. Djuraskovic, O. Blogging Statistics 2023: Ultimate List with 47 Facts and Stats. First Site Guide. URL: <https://firstsiteguide.com/blogging-stats/> (дата звернення: 01.01.2024).

23. Heitmayer, M., Schimmelpfennig, R. Netiquette as Digital Social Norms. *International Journal of Human-Computer Interaction*. 2023. P. 1–21. DOI: doi.org/10.1080/10447318.2023.2188534 (дата звернення: 11.01.2024).

24. Lestari, N. Improving the Speaking Skill by Vlog (Video Blog) as Learning Media: The EFL Students Perspective. *Best practices in education management: Teaching, Learning and Research*. 2019. Vol. 9. № 1. P. 915–925. DOI: <http://dx.doi.org/10.6007/IJARBS/v9-i1/5490> (дата звернення: 08.01.2024).

25. Lin, Y. 10 Blogging Statistics You Need to Know in 2023 [Infographic]. Oberlo. Nov.13, 2022. URL: <http://surl.li/pauik> (дата звернення: 07.01.2024).

26. Mistretta, S. The New Netiquette: Choosing Civility in an Age of Online Teaching and Learning. *Proceedings of International Journal on E-Learning*. 2021. P. 323–345. URL: <https://www.learntechlib.org/primary/p/217270/> (дата звернення: 09.01.2024).

27. Oral, Uğur. Netiquette: Fundamentals of Etiquette in Digital Communication. *European Journal of Theoretical and Applied Sciences*. 2023. Vol. 1. № 5. P. 833–847. DOI: [https://doi.org/10.59324/ejtas.2023.1\(5\).70](https://doi.org/10.59324/ejtas.2023.1(5).70) (дата звернення: 05.01.2024).

28. Shea, V. The Core Rules of Netiquette. Online ed. Albion Books. URL: <http://www.albion.com/netiquette/corerules.html> (дата звернення: 15.08.2023).

REFERENCES

1. Buhaiov, M.V. (2023). Sotsiokulturnyi fenomen blohiv: kulturolohichniy vymir [The sociocultural phenomenon of blogs: a cultural dimension]: dys. ... dokt. filosofii [Unpublished PhD dissertation]. Kyiv. Retrieved from https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5279/Бугайов_М_В_Дисертація.pdf?sequence=1&isAllowed=y [in Ukrainian] (last accessed: 11.01.2024).

2. Hataliak, M. (2017). Osoblyvosti blohu yak interes-zhanru [Peculiarities of blogs as an online-genre]. *English for Specific Purposes*. Issue 4. P. 29–35. Retrieved from <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/5990/2/7.pdf> [in Ukrainian] (last accessed: 28.12.2023).

3. Henseruk, H. (2019). Tsyfrova kompetentnist yak odna iz profesiino znachushchykh kompetentnostei maibutnykh uchyteliv [Digital competence as one of the important professional competences of pre-service teachers]. *Vidkryte osvittie e-seredovyshe suchasnoho universytetu* [Open educational E-environment of modern university]. Issue 6. P. 8–16. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2019.6.816> [in Ukrainian] (last accessed: 5.01.2024).

4. Hnatyshyn, S. (2017). Zhanrovo-stylistychni osoblyvosti blohiv [Genre and stylistic features of blogs]. *Ukrainska profesiina mova: istoriia i suchasnist: Zbirnyk materialiv III rehionalnoi naukovopraktychnoi konferentsii, prysviachenoj 60-richchiu*

Ternopil'skoho derzhavnoho medychnoho universytetu imeni I.Ya. Horbachevskoho Горбачевського [Ukrainian professional language: history and modernity: Collection of materials of the III Regional Scientific and Practical Conference dedicated to the 60th anniversary of the Ternopil State Medical University named after I. Horbachevsky]. Ternopil: TNMU. P. 26–28. Retrieved from <https://repository.tdmu.edu.ua/bitstream/handle/1/8525/Збірник.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=26> [in Ukrainian] (last accessed: 10.01.2024).

5. Homotiuk, O.Ye., Bilovus, L.I., Yablonska, N.M., Vasylkiv, O.V. (2021). Bloh yak movlennievyi zhanr – evoliutsiia epistoliarnoho zhanru [Blog as a Speech Genre – Evolution of the Epistolary Genre]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N.Karazina* [Bulletin of V.N. Karazin Kharkiv National University]. Issue 17. Retrieved from <https://periodicals.karazin.ua/sc/article/view/17956> [in Ukrainian] (last accessed: 25.10.2023).

6. Dolhusheva, O.V., Ostapenko, A.S. (2023). Zastosuvannia bloh-tekhnologii u navchalnomu protsesi z anhliiskoi movy [The use of blog technology in the English language educational process]. *Zbirnyk tez dopovidei II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Slovo v suchasni naukovi paradyhmi: yevrointehratsiinyi kontekst» (30 lystopada 2023 r.)* [Collection of abstracts of the II International Scientific and Practical Conference «The Word in the Modern Scientific Paradigm: European Integration Context» (November 30, 2023)]. Kropyvnytskyi, 2023. P. 132–137 [in Ukrainian].

7. Zhyhalina, O.O. (2009). Bloh yak hiperzhanr internet-komunikatsi [Blog as a hypergenre of Internet communication]. *Psykholinhvistyka* [Psycholinguistic]. Issue 4. P. 210–216 [in Ukrainian].

8. Zhovnych, O. (2016). Bloh-tekhnologii yak zasib optymizatsii protsesu formuvannia anhlo-movnoho pysemnoho spilkuvannia maibutnikh zhurnalistiv [Blog technologies as a means of optimizing the process of forming English-language written communication of future journalists]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy* [Modern Information Technologies and Innovative Teaching Methods in the Training of Specialists: Methodology, Theory, Experience, Problems]. Issue 4. P. 318–32 [in Ukrainian].

9. Kryzhanivska, H.T. (2022). Bloh yak zhanr Internet-komunikatsii [Blog as a genre of Internet communication]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu* [Scientific Bulletin of the International Humanitarian University]. Issue 53. Vol. 1. P. 77–81 [in Ukrainian].

10. Matkovska, O. (2015). Perspektyvy linhvistychnykh doslidzhen blohiv [Prospects for linguistic research of blogs]. *Liudyna. Kompiuter. Komunikatsiia: zbirnyk naukovykh prats.* [Man. Computer. Communication: a collection of scientific papers]. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki. P. 128–131 [in Ukrainian].

11. Myroshnychenko, O. (2020). Zmist i struktura tsyfrovoi kompetentnosti maibutnikh pedahohiv zakladiv vyshchoi osvity [Content and structure of digital competence of future

teachers of higher education institutions]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh* [Pedagogy of forming a creative personality in higher and secondary schools]. Issue 70. Vol. 3. P. 119–123 [in Ukrainian].

12. Mikhno, S.V., Zolotova, S.H. (2021). Formuvannia tvorchoi samostiinosti studentiv zasobamy inshomovnoho pysma [Formation of students' creative independence by means of foreign language writing]. *Filolohichni traktaty* [Philological treatises]. 2021. Vol. 13. No. 2. P. 44–51. Retrieved from [https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/87697/1/Mikhno_Ftrk_2_2021.pdf](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/download/123456789/87697/1/Mikhno_Ftrk_2_2021.pdf) [in Ukrainian] (last accessed: 15.12.2023).

13. Modelna navchalna prohrama «Inozemna mova. 5-9 klasy» dlia zakladiv zahalnoi serednoi osvity (2021) [Model curriculum «Foreign language. Grades 5–9» for general secondary education institutions]. Rekomendovano Ministerstvom osvity i nauky Ukrainy: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy [Recommended by the Ministry of Education and Science of Ukraine: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine]. 12.07.2021. No. 795. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Inozemni.movy.5-9-kl/Inoz.mov.5-9-kl.Zymomrya.ta.in.14.07.pdf> [in Ukrainian] (last accessed: 10.08.2023).

14. Navchalni prohramy z inozemnykh mov dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv i spetsializovanykh shkil iz pohlyblenym vyvchenniam inozemnykh mov 10–11 klasy (2017) [Foreign language curricula for general education institutions and specialized schools with in-depth study of foreign languages in grades 10–11]. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy [Ministry of Education and Science of Ukraine]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf> [in Ukrainian] (last accessed: 29.09.2023).

15. Navchalni prohramy z inozemnykh mov dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv i spetsializovanykh shkil iz pohlyblenym vyvchenniam inozemnykh mov 5–9 klasy (2017) [Foreign language curricula for general education institutions and specialized schools with in-depth study of foreign languages in grades 5–9]. Zatverdzeni nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 07.06.2017. № 804 [Approved by the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 07.06.2017. No. 804]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf> [in Ukrainian] (last accessed: 11.08.2023).

16. Sydoruk, H.I. (2015). Suchasni sposoby kompresii leksychnykh odynyts v internet-prostori [Modern methods of compression of lexical units in the Internet space]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy* [Scientific Bulletin of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine]. Issue 225. P. 125–131.

17. Typova osvitnia prohrama, rozroblena pid kerivnytstvom Savchenko O.Ya. 1–2 klas (2022) [Typical educational program developed under the guidance of

O. Savchenko. 1–2 grade]. Zatverdzheno nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 12.08.2022 № 743–22 [Approved by the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 12.08.2022. № 743-22]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Savchenko.pdf> [in Ukrainian] (last accessed: 10.08.2023).

18. Bâldea, M., Maier, A., Simionescu, O. (2015). Using Blogs as a Communication Tool for Teaching Students in the Architecture Design Studio. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. No. 191. P. 2758–2762. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/282496289_Using_Blogs_as_a_Communication_tool_for_Teaching_Students_in_the_Architecture_Design_Studio (last accessed: 17.11.2023).

19. Benjamine, C. (2024). 2024's most used internet abbreviations for tweeting and texting. Preply. Retrieved from <https://preply.com/en/blog/the-most-used-internet-abbreviations-for-texting-and-tweeting/>. Updated January 7, 2024 (last accessed: 09.01.2024).

20. Campbell, A.P. (2003). Weblogs for Use with ESL Classes. *The Internet TESL Journal*. 2003. Vol. IX. No. 2. P. 33–35. URL: <http://iteslj.org/Techniques/Campbell-Weblogs.html> (last accessed: 27.12.2023).

21. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion volume with new descriptors. Council of Europe, 2018. Retrieved from <https://rm.coe.int/cefr-companion-volumewith-new-descriptors-2018/1680787989> (last accessed: 08.01.2024).

22. Djuraskovic, O. (2023). Blogging Statistics 2023: Ultimate List with 47 Facts and Stats. First Site Guide. Retrieved from <https://firstsiteguide.com/blogging-stats/> (last accessed: 01.01.2024).

23. Heitmayer, M., & Schimmelpfennig, R. (2023). Netiquette as Digital Social Norms. *International Journal of Human-Computer Interaction*. P. 1–21. DOI: doi.org/10.1080/10447318.2023.2188534 (last accessed: 11.01.2024).

24. Lestari, N. (2019). Improving the Speaking Skill by Vlog (Video Blog) as Learning Media: The EFL Students Perspective. *Best practices in education management: Teaching, Learning and Research*. Vol. 9. No. 1. P. 915–925. DOI: <http://dx.doi.org/10.6007/IJARBSS/v9-i1/5490> (last accessed: 08.01.2024).

25. Lin, Y. (2022). 10 Blogging Statistics You Need to Know in 2023 [Infographic]. Oberlo. Nov.13, 2022. Retrieved from <http://surl.li/pauik> (last accessed: 07.01.2024).

26. Mistretta, S. (2021). The New Netiquette: Choosing Civility in an Age of Online Teaching and Learning. *Proceedings of International Journal on E-Learning*. P. 323–345. Retrieved from <https://www.learntechlib.org/primary/p/217270/> (last accessed: 09.01.2024).

27. Oral, Uğur. (2023). Netiquette: Fundamentals of Etiquette in Digital Communication. *European Journal of Theoretical and Applied Sciences*. Vol. 1. No. 5. P. 833–847. DOI: [https://doi.org/10.59324/ejtas.2023.1\(5\).70](https://doi.org/10.59324/ejtas.2023.1(5).70) (last accessed: 05.01.2024).

28. Shea, V. (1994). *The Core Rules of Netiquette*. Online ed. Albion Books. Retrieved from <http://www.albion.com/netiquette/corerules.html> (last accessed: 15.08.2023).